

Smini – Előkészítés

Smini Hetiszakasz tartalma שמיני

Szakaszunk – Smini (3Mózes 9:1-11:47.) – a Hajlék felavatásáról szól, s ebben az előző szakasz végén leírt folyamatot, melyben Mózes hét napon keresztül előkészíti és felavatja testvérét, Áront s fiait a Szentély szolgálatra, miután beavatta őket a Szolgálat minden csínjába-bínjába. A szakaszban találjuk azt a tragikus esetet is, amelyben Áron két fia – Nádáv és Ávinu – egy tévedés folytán életét veszti. A szakasz utolsó része felsorolja a tiszta és tisztátalan, illetve ehető és nem ehető állatokat és szárnyasokat.

Az „avatás hét napját” követő nyolcadik napon Áron és fiai megkezdik kohani-tákként (papokként) való ténykedésüket. Tűz jön ki az Örökkévaló színe elől, és elemésztí az oltárra helyezett égőáldozatot, s az Isteni Jelenlét aláéreszkedik, hogy a Szentélyben lakozzék. – 3Mózes 9.

Áron két idősebb fia, Nádáv és Ávihu „idegen tüzet” visz az Örökkévaló színe elé, „amit [Ő] nem parancsolt nekik”, és meghalnak az Örökkévaló színe előtt. Áron némán áll az őt ért tragédia láttán. Az Örökkévaló ezek után megtiltja a kohanitáknak, hogy bort vagy alkoholt fogyasszanak a szentélyi szolgálat előtt. Mózes és Áron később összekülönbözik egy, az áldozatokkal kapcsolatos jogi kérdésen, végül azonban Mózes Áronnak ad igazat. – 3Mózes 10.

Isten előírja a kóseriség szabályait, meghatározza a fogyasztható és a tiltott állatfajokat. A szárazföldi állatok közül azok fogyaszthatók, amelyek hasított patájúak és kérődzők; a halak közül az kóser, amelynek pikkelye és uszonya van; felsorol az Írás egy sor nem kóser madárfajt, valamint négy kóser rovar (négyféle sáskafajt) is. – 3Mózes 11:1–28.

A hetiszakaszban szó esik továbbá a rituális tisztaság egyes szabályairól, többek között a mikve (rituális fürdő) valamint a források tisztító erejéről. Az Örökkévaló elrendeli Izrael népének, „hogy különbséget tegyetek a tisztátalan és a tiszta között.” – 3Mózes 11:29–47.

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ב

Chaim Shaul Glitzenstein rabbi: Smini

Végre évszázados testvérvizsályok után Mózes és Áron megmutatják, hogy másképp is lehet!

Izrael népe felépítette a **Miskánt**, a **sivatagi utazó szentélyt**, az **Örökkévaló** házát a földön. Már egy egész hét eltelt, miközben áldozatokat mutattak be, és még mindig nem érkezett semmi jel az égből. **Áron**, a nagy **kohen** nagyon csalódott volt. Mély alázatosságában azt hitte, hogy ez az ő hibája. Talán mert közreműködött egy bűncselekményben – az aranyborjú bűnében - még ha akaratlanul is. Biztosan emiatt dühös rá **Isten**, és ezért nem mutatkozik meg az égből. Ekkor jött a testvére **Mózes**, elmondott egy **különleges imát**, és az **istenség** azonnal lejött és megpihent Izrael gyermekeinél. Akkor megáldotta a népet a zsoltárként elhíresült szavakkal: „**S legyen az Úrnak a mi Istenünknek kelleme mi rajtunk, s kezeink munkáját szilárdítsd meg nálunk, a kezeink munkáját – szilárdítsd azt meg!**” Akkor az emberek látták, hogy tényleg **Áron** a kiválasztott a **kohen** szerepére, és hogy a munkájuk végre elnyerte az **Örökkévaló** áldását. Íme egy szép és megható történet a testvéri szeretetről. **Önzés**, fölényeskedés, irigység nélküli, tiszta hibátlan szeretet két testvér közt!

Összehasonlítva ezt a régebbi testvérpárokkal, akiket említ a **Tóra**, látjuk, hogy egy nagyon rossz kezdet volt ezen a téren. **Káin** és **Ábel**, ahol féltékenység miatt ölte meg egyik a másikat, aztán **Ábrahám** fiai, **Izsák** és **Ismael**, akik szintén nem jöttek ki egymással tökéletesen, és akiknek ellenségeskedése mind a mai napig tart, de a következő generációban sem volt jelentős javulás, **Ézsau** és **Jákov** szinte életük minden napján vitáztak egymással. A hetiszakaszok után **Józseffel** és **testvéreivel** folytatódnak, akik majdnem megölték, de végül „**csak**” eladták őt rabszolgának. Milyen frissítő változás, amikor **Mózes** és **Áron** támogatják és segítik egymást! Milyen kellemes, milyen szép, ahogyan a zsoltár is mondja: „**Íme, mi, jó és mi kedves, hogy testvérek együtt laknak!**”

Ez egy nagyon fontos üzenet nekünk is mára. Akár **Izrael** államáról van szó, vagy a politikáról, vagy a közösségeinkről, gyakran mi vagyunk a legrosszabb ellenségei saját magunknak. Ha minden zsidó (**testvér**) egymást támogatóan egy csapatként egységben lenne, sokkal erősebbek lennénk. Ha a zsidó szervezetek együttműködnének, versengés nélkül, - vagy ami még rosszabb, - egymás gáncsolása nélkül, akkor az egész közösségünk sokkal egészségesebb lenne.

Kérem az **Örökkévalót**, hogy segítsen nekünk tanulni **Mózes**től és **Árontól**, hogy áldja meg kezünk munkáját és minden tettünket, hogy az **Ő** szellemében cselekedjünk!

SÁBÁT SÁLOM

Rabbi Jonatan Sacks: A spontaneitás jó vagy rossz?

A **Semini** tragikus történetet mesél arról, hogy a sátor nagyszerű felavatását, amelyről a bölcsek azt mondták, hogy **Isten** ugyanúgy örült, mint a világegyetem teremtésekor, beárnyékolta **Áron két fiának, Nádávnak és Ávihunak a halála**:

„**Áron fiai, Nádáv és Ávihu fogták a füstölőedényeket, tüzet tettek beléjük, és tömjént tettek bele; és illetéktelen tüzet áldoztak az Örökkévaló előtt, amit [Isten] nem utasította őket [az áldozásra]. Tűz támadt az Örökkévaló jelenlétéből és megemésztette őket, és meghaltak az Örökkévaló előtt**”. (3Mózes 10:1-2)

A **bölcsek** és a későbbi kommentátorok számos magyarázatot adtak arra, hogy mi is volt valójában **Nádáv és Ávihu** bűne. De a legegyszerűbb válasz, amelyet maga a **Tóra** ad itt és máshol (**4Mózes 3:4, 4Mózes 26:61**), az, hogy saját kezdeményezésükre cselekedtek. Azt tették, amit nem parancsoltak nekik. Spontán cselekedtek, talán pusztán lelkesedésből, az adott pillanat hangulatában, „**engedély nélküli tüzet**” ajánlva fel. Nyilvánvalóan veszélyes spontán cselekedni a lélek dolgaiban.

De tényleg? Mózes sokkal terhesebb körülmények között cselekedett spontán, amikor összetörte a **kőtáblákat**, amikor látta, hogy az **izraeliták** az **Aranyborjú** körül tivornyáznak. A **kőtáblák** - amelyeket maga **Isten faragott és vésett** - talán a legszentebb tárgyak voltak, amelyek valaha is léteztek. **Mózes**t mégsem büntették meg tetteért. A bölcsek azt mondták, hogy bár önszántából cselekedett, anélkül, hogy előbb **Istennel** konzultált volna, **Isten** hozzájárult ehhez a tettehez. **Rási** erre a mozzanatra utal a **Tóra** legvégső kommentárjában, amelynek utolsó verse (**5Mózes 34:12**) „**minden erős kéz és minden nagy áhítat, amelyet Mózes egész Izrael szeme láttára végzett**”:

לעיני כל ישראל: שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר (לעיל ט, יז) ואשברם לעיניכם,

והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר (שמות לד, א) אשר שברת, יישר כחך ששברת:

Ez arra utal, amikor **Mózes** vette a bátorságot, hogy a szemük láttára összetörje a táblákat, ahogyan azt mondják: „**Szemetek láttára törtem össze őket**”. A **Szent, Áldott** legyen, beleegyezett a véleményébe, ahogy mondják: „**amelyeket összetörtél**” – „**Több hatalmat neked, hogy összetörted őket!**”.

Akkor miért volt rossz a spontaneitás Nádáv és Ávihu számára, de miért volt helyes Móse Rabbeinu számára? A válasz az, hogy **Nádáv és Ávihu Kohanim, papok voltak. Mózes návi volt, próféta**. Ez a vallási vezetés két különböző formája. Különböző feladatokkal, különböző érzékenységgel, sőt magához az időhöz való különböző hozzáállással járnak.

A **kohén** úgy **szolgálja Istent**, hogy az idő múlásával sem változik (**kivéve persze, amikor a Templom lerombolódott, és a kohánim által vezetett szolgálat megszűnt**). A **próféta** úgy **szolgálja Istent**, hogy az idő múlásával folyamatosan változik. Amikor az emberek nyugodtak, a **Próféta** figyelmeztet a közelgő katasztrófára. Amikor katasztrófa éri őket, és a kétségbeesés mélyén vannak, a **Próféta** vigaszt és reményt hoz.

A **kohén** által mondott szavak mindig ugyanazok. A **papi áldás** ma is ugyanazokat a szavakat használja, mint **Mózes** és **Áron** idejében. De a **próféta** által használt szavak soha nem ugyanazok. **Ahogy meg van jelezve: „Nincs két próféta, aki ugyanazt a stílust használja.” (Sanhedrin 89a)**

Egy **próféta** számára tehát a spontaneitás a legfontosabb. De az **isteni** szolgálatban részt vevő **kohén** számára ez teljesen oda nem illő.

Miért van különbség? Végül is a **pap** és a **próféta** ugyanazt az **Istent szolgálta**. A **Tóra** egy olyan eszközt használ, amelyet mi csak nemrég találtunk fel újra, némileg más formában. A sztereofonikus hangzást - a két különböző hangszóróból érkező hangot - az **1930-as** években fejlesztették ki, hogy a hallható perspektíva benyomását keltse.

Rabbi Jonatan Sacks: A spontaneitás jó vagy rossz?

Az 1950-es években kifejlesztették a 3D-s filmet, hogy a látás számára azt tegye, amit a **sztereó** a hang számára tett. **Pierre Broca** 1860-as években végzett munkájától napjainkig az idegtudósok az **MRI** és a **PET** vizsgálatok segítségével igyekeznek megérteni, hogy **kétkamerás** agyunk hogyan teszi lehetővé, hogy intelligensebben reagáljunk a környezetünkre, mint ahogy az egyébként lehetséges lenne. A valóság teljes meg tapasztalásához kettős perspektívára van szükség.

A **pap** és a **próféta** kettős perspektívája megfelel a teremtés kettős perspektívájának, amelyet az (1Mózes 1:1-2:3) (a papi hangon szólva, a rend, a struktúra, a felosztás és a határok hangsúlyozásával), illetve az (1Mózes 2:4-3:24) (a prófétai hangon szólva, a személyközi kapcsolatok árnyalatainak és dinamikájának hangsúlyozásával) képvisel.

Most nézzünk meg egy másik területet, ahol folyamatos vita volt a struktúra és a spontaneitás között, nevezetesen a **tefillát**, az imát, konkrétan az **amidát**. Tudjuk, hogy a **Templom** lerombolása után **Gamliel** rabbi és udvara **Javnában** létrehozta a hétköznapi **Amida** szabványos szövegét, amely **tizennyolc** vagy **később tizenkilenc áldást** tartalmazott pontos sorrendben (**Misna Brachot 4:3**).

Ezzel azonban nem mindenki értett egyet. **Joshua** rabbi úgy vélte, hogy az egyének elmondhatják az **Amida** rövidített formáját. Egyes értelmezések szerint **rabbi Eliezer** ellenezte a rögzített szöveget, és úgy vélte, hogy minden nap valami újat kell mondani (**Talmud Jerushalmi Brachot 4**).

Úgy tűnik, hogy ez a nézeteltérés pontosan párhuzamos a napi imák forrásával kapcsolatos másik nézeteltéréssel:

Megállapították: Hanina fia, R: A pátriárkák indították el az imákat. R. Joshua b. Lévi azt mondja: R. Joshua b. Az imákat a napi áldozatok helyettesítésére rendelték el. (Brachot 26B)

R. Jose, R. Hanina fia szerint a **Sácharitot Ábrahám**, a **Minchát Izsák**, a **Maarivot** pedig **Jákob** alapította. **R. Joshua b. Levi** szerint a **Sácharit** a napi reggeli áldozatnak, a **Minchah** pedig a délutáni áldozatnak felel meg. A nézeteltérésnek látszólag nincsenek gyakorlati következményei, de valójában igen.

Ha az **imákat** a **pátriárkák** indították el, akkor eredetük **prófétai**. Ha az **áldozatok** helyettesítésére hozták létre őket, akkor eredetük **papi** eredetű. A **papoknak** tilos volt spontán módon cselekedniük, a **próféták** azonban magától értetődően megtették ezt. Valaki, aki az **imát papi feladatnak tekintette**, **Gamliel rabbihoz** hasonlóan a pontos szöveg fontosságát hangsúlyozta volna. Aki **prófétaként** tekintett rá, az - mint **Eliezer rabbi** a **Talmud Yerushalmi** értelmezésében - a spontaneitást értékelné, és minden nap megpróbálna valami újat mondani.

A hagyomány végül a legcsodálatosabb módon oldotta meg a kérdést. Minden **Amidát** kétszer mondunk, egyszer magánosan és csendben a **Próféták** hagyománya szerint, majd másodszer nyilvánosan és közösen a **sálách tzibbur**, az "olvasó ismétlése" által, a **Templomban** áldozatot bemutató **pap** hagyománya szerint. (Könnyen érthető, hogy miért nincs olvasóismétlés a **Maariv istentiszteleten: nem volt áldozat éjjeli áldozat**). A néma **Amida** alatt megengedett, hogy a saját szavainkat pluszban hozzáfűzzük. Az ismétlés alatt nem szabad. Ez azért van, mert a **próféták** spontán cselekedtek, a papok viszont nem.

Nádáv és Ávihu tragédiája az, hogy elkövették azt a hibát, hogy **prófétaként viselkedtek**, holott valójában **papok voltak**. De mi mindkét hagyományt örököltük, méghozzá bölcsen, mert struktúra nélkül a **judaizmusnak** nem lenne folytonossága, de spontaneitás nélkül nem lenne friss élete. A kihívás az egyensúly fenntartása anélkül, hogy valaha is összekeverjük a két hagyomány helyét.

Forrás: (rabbisacks)

Raj Tamás:**Bibliaiskola**

„Bolygó arámi volt az ősöm”

Mózes egyik törvénye előírja, hogy a honfoglalás után, a majdan felállítandó **Szentélyben**, a betakarítás ünnepén jelenjen meg mindenki, s termésének javából egy kosárra valót helyezzen az oltár mellé, így adva hálát az **Örökkévalónak**. **„És vegye el kezedből a pap a kosarat, és helyezze az Örökkévaló, Istened oltára elé” (Mózes V könyve, 26. fejezet 4. vers)**. Ugyanakkor néhány mondatban össze kellett foglalnia a zsidó nép őstörténetét. Ezt a szent szöveget, noha általában mindenki tudta kívülről, a **pap** szavanként előre mondta, nehogy valaki megszegyenüljön, ha mégis eltévesztené. Ez a néhány mondat nagy jelentőséggel bírt, s nyilván nem véletlen, hogy **első három szava éppúgy aleffal** kezdődik, mint az **égő csipkebokornál elhangzott isteni kinyilatkoztatás**.

Az évente mindenki által elmondott szent szöveg, különösen annak első öt szava történelmi tudatra nevelte a népet: **„Bolygó (= vándorló) arámi volt az ősöm, és lement Egyiptomba” (ugyanott, 5-vers)**. Mindent megtudhatott belőle az egyszerű izraeli, ami a zsidóság kialakulásával kapcsolatos. **Vizsgáljuk meg most ezt az öt héber szót külön-külön:**

„**arámi**” — ez volt hajdan az **Izraellel** szomszédos északi ország (**Damaszkusz és környéke**), majd később a **babiloniai** és a **perzsa** birodalom hivatalos nyelve. A **sémi nyelvcsalád nyugati ágához** tartozik, közeli rokona a hébernek. Az ókori zsidó tehát tudta, hogy nyelve a nyugati **sémi (arámi)** nyelvcsaládba tartozik, s hogy **Ábrahám** rokonai is **arámiak** voltak.

„**vándorló**” - ez a kifejezés hozzávetőleg annyit jelent: **nomád**. Csakhogy az ókori **keleti** nomádok (**a sztyeppéi nomádoktól eltérően**) állattenyésztés mellett mezőgazdasággal is foglalkoztak. (**Vesd össze a bibliai József álmával, aki aratásról álmodik: fivéreinek kénéi leborulnak az ő kénéje előtt.**) Ugyanakkor nemzetközi közvetítő kereskedelmet is űztek: egy-egy város védelmét vállalva a többi nomáddal szemben, ellátták annak piaci igényeit. (**így tettek Sikkem városában is, amíg meg nem romlott köztük a viszony.**) Tehát az ókori héberek tisztában voltak őseik életformájával.

„**ősöm**” — nem véletlen, hogy ez a szó (**áv**) a **héberben apát is jelent**: a **régi héberek apajogú (patriarchális) társadalomban** éltek. Ugyanakkor a családi leszármazás és a rokonházasság tilalma (**Mózes törvénye előtt**) anyai ágon érvényesült. (**Ezt nevezik tudományosan matrilineáris társadalomnak. A gyermek még ma is az anya után számít, de az apa nevét viseli.**) **Ábrahám** eredeti neve (**Ávrám**) voltaképpen „**nagy ős**” -t jelent.

„**leмент**” — mind a **bibliai**, mind a **mai héberben** az **Izrael** országából való távozást lemenetelnek, a **bevándorlást** fel menetelnek (**alija**) nevezik. Mindez arra utal, hogy a zsidó nép kezdetektől **Izraelt** tekintette **őshazájának**.

„**Egyiptomba**” — az **Izraellel szomszédos déli ország** neve héberül (**Micrájim**) **kettesszámú** szó (**utalva Alsó- és Felső-Egyiptómra**), ami azt bizonyítja, hogy a zsidók belülről ismerték az országot. (**Nem úgy, mint például az arabok, akik mindmáig Miszmek nevezik azt.**)

Nem véletlen, hogy a zsidó **Egyisten** nem csupán a világmindenség, de az egyén és a történelem **Istene** is, s hogy a történelmi emlékezés a zsidó vallás egyik legjellemzőbb vonása.

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (ÉZSAU ÉS JÁKOB) MAI SZEMMEL XVI.

JÁKOB ÉS ÉZSAU

Lábán reggel átment **Jákob** táborába. Megállt a vejével szembe és felelősségre vonta, emberei kissé távolabb várakoztak.

„Mit tettél, hogy észrevétlenül elmentél és elvitted leányaimat, mint a kard foglyait? Miért menekültél el titkon és szöktél el tőlem? Volna erőm hozzá, hogy rosszat tegyek veletek; de atyáid Istene szólt hozzám: Őrizkedjél, hogy ne szólj Jákobhoz se jót, se rosszat!”

Lábán itt kijelenti, hogy az **Örökkévaló** nem az ő **Istene**, hiszen ő bálványimádó. A **Tóra** mondatait nem mindig kell szó szerint értelmezni, hiszen van olyan eset, amikor mélyebb értelme van a mondatnak. **Lábán** megállás nélkül rosszat mond Jákobnak, pedig megkapta az utasítást. Talán annak lenne értelme, hogy ne adj neki semmit, és ne vegyél el tőle semmit! Nem adott hozományt a lányai után, és most már nincs szüksége **Jákobnak** az elmaradt hozományra. Ne vegyél el tőle semmit, mert megegyeztetek az állatok szaporulatát illetően, tehát amit itt látsz az mind **Jákob** jogos tulajdona. **Lábán** folytatta:

„És most amikor el akartál menni miért loptad el isteneimet. És Jákob mondta Lábánnak: Akinél megtalálod isteneidet, az ne maradjon életben.

Jákob itt szokásával ellentétben nem gondolkodott, hanem dühében halálra ítélte saját feleségét **Ráhel**! **Lábán** eredménytelenül nézte végig az összes sátrat. **Ráhel** a sátra előtt ült a tevéje nyergében, ahová elrejtette az összes **teráfimjait**. Így szólt az atyjához, amikor az eredménytelenül jött ki a sátorból:

„Ne haragudj rám uram, hogy nem bírok fölkelni előtted, mert a nők szokása szerint vagyok. És ő kutatott, de nem találta meg a teráfimokat.”

Ráhel nem elég, hogy lopott, még hazudott is, mert már áldott állapotban volt, a következő gyermekével, tehát már megszűntek a női bajai. **Jákob** most keményen visszaszólt az apósának **Lábánnak**:

„Mi a bűnöm, mi a vétkem, hogy így úzóbe vettél? Hiszen átkutattad minden holmimat, mit találtál házad holmija közül?”

Ezután elsorolja a húsz évi ingyen munkájának minden részletét és megaláztatását. **Lábán** meghátrált és szövetséget ajánlott **Jákobnak**. Felállítottak egy nagy követ oszlopnak, körberakták kövekkel, és megkötötték a szövetséget, **Lábán** így szólt:

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (JÁKOV ÉS ÉZSAU) MAI SZEMMEL XVI.

„Legyen az Örökkévaló őr köztem és közted, ha majd elváltunk egymástól. Legyen tanú ez a kőrakás és legyen tanú az oszlop, hogy én nem megyek ezen a kőrakáson túl feléd, sem te nem jössz ezen a kőrakáson és ezen oszlopon túl felém gonosz célból. Ábrahám Istene, Náhor Istene és az ő atyjuk Istene ítéljen közöttünk.” (Náhor, Ábrahám bálványimádó testvére volt.)

Áldozatot mutattak be, közösen ettek kenyeret **Lábán** és **Jákob** emberei. Reggel **Lábán** visszaindult otthonába, Jákob pedig folytatta az utat, amit az **Örökkévaló** kijelölt számára.

Ebből a mondatból is világosan látszik, hogy kettévált **Teráh** családja. Ábrahám Istene az **Örökkévaló**, **Náhor istene a bálvány!** Az ő atyjuk **Teráh** szintén bálványimádó volt, nem ismerte az **Örökkévalót**.

Jákob közeledett **Ézsau** országához. Nagyon félt a találkozástól, mert húsz évvel előtte **Ézsau** kijelentette, hogy megöli az öccsét, amiért az ellopta tőle az elsőszülöttnék járó áldást. Követeket küldött **Ézsauhoz**, jelezve, hogy érkezik, röviden tudatta az elmúlt húsz éve történetét. A követek visszatértek a hírrel:

„Visszatértek a követek **Jákobhoz** mondván: elmentünk testvéredhez **Ézsauhoz**, ő éppen feléd jön és négyszáz ember van vele.”

Jákob nagyon megijedt és rögtön két táborra osztotta a csapatát. Azt gondolta, ha **Ézsau** megtámadja az egyik tábor, a másik a hírre még el tud menekülni. Nem tehetett mást, csak imádkozott az **Örökkévalóhoz**:

„Ments meg testvérem kezéből, talán jön és megöli engem és az anyát és gyermekeit”

Nem kapott választ, ezért úgy gondolta, hogy ajándékokkal lágyítja meg testvére szívét. Kiválasztott az állatai közül minden fajtából egy-egy nagyobb mennyiséget. Egy pillanatra sem feltételezett a testvéréről semmi jót, nem is gondolt arra, hogy húsz év elteltével **Ézsau** nem fogja beszennyezni a kezét a testvére vérével, hanem szeretettel fogadja őt. Másként gondolkodott:

„Megengesztelem őt az ajándékkal, mely előttem megy, és azután akarok arca elé kerülni, talán kegyes lesz irántam. Tehát az ajándék előtte ment, és ő meghált azon éjjelen a táborban.”

A következő számban folytatjuk a kalandot....

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

III. RÉSZ

A hagyomány átadása és megőrzése

Józsua a halálához közeledve személyesen igazította el a Véneket az általa kapott magyarázatok dolgában, és azokban a dolgokban, amelyek élete során szűrődtek le a törvényekből. Ezek a már eldöntött dolgok többé nem voltak vita tárgyai. Azok a dolgok azonban, amelyek vita tárgyai voltak, azokat végérvényesen eldöntötte a Vének többségi szavazata. (Ezek a Vének Józsua könyve 24:31-ben vannak említve: „És szolgált Izrael az Örökkévaló Józsua minden napjaiban, és a vének minden napjaiban, akik sokáig éltek Józsua után, és akik tudták az Örökkévaló minden cselekedetét, amelyet mívelt Izraellel.”) Ezt követőleg ezek a Vének megtanították a **Profétáknak** mindazt, amit **Józsuától** hallottak, és minden próféta megtanította a következőnek, de sosem fordult elő, hogy ne adták volna tovább az adott törvények elemzését és az elsődleges törvényekből származtatott új törvényeket. Minden nemzedék **Vénei** magától értetődőnek és természetesnek vették elődeik végső szavait, tanulmányozták őket és részleteket származtattak belőlük, de sosem vitatták őket. Ez a folyamat A nagy gyűlés férfiai-nak korszaka alatt – amely magába foglalja **Chágájt, Zechárját, Máláchit, Dániélt, Chánánját, Misáélt, Ázáriát, Ezrá HaSófert, Nechemjá ben Cháchalját, Mordechájt és Zerubável ben Sáltiélt** – mindvégig tartott. Azoknak a száma, akik együtt voltak ezekkel a profétákkal, „a kovácsok és lakatosok” és a hozzájuk hasonlóak, százhuszra rúg (**Megilá 17b.**). Miként a korábbi bölcsek, ők is elemezték elődeik tanításait, **gezérákat** bocsátottak ki, és tanokokat léptettek érvénybe. Ennek az őseredeti csoportnak az utolsó tagja volt a **Misnában** először említett **Bölcs, Igazságos Simon**, nemzedéke **kohén gádolja**.

Rabbi Jehudá, a fejedelem, a Misná összeállítója

Végül eljött az ideje **Rábénu Hákadosnak (nyugodjék békében!)**, aki a maga nemzedékében és korában egyedülálló volt, olyan ember, akiben olyan mértékig élt a nemesség és a kiváló jellem, hogy kiérdemelte kortársaitól a **Rábénu Hákados (Szent Mesterünk)** címet. A neve: **Jehudá**. Roppant bölcs és kiváló ember volt: „**Mózes napjai óta csak a Rabbi megjelenésekor láttunk először egyetlen emberben megtestesülni ekkora Tóra-ismeretet és emberi nagyságot**” (**Gitin 59a.**). A kegyesség és alázatosság eleven szobra volt, tartózkodott minden fény-űzéstől: „**Mióta a Rabbi meghalt, eltűnt az alázatosság és a bűntől való félelem**” (**Szotá 49a.**). Kristálytisztá nyelvezetet használt, és olyan mértékben felülmúlt mindenkit a szent nyelv használatában, hogy a bölcsek a szó szoros értelmében a szolgálóitól és a szolgálólányaitól tanulták azoknak a ritka **bibliai** szavaknak a jelentését, amelyek értelmezésében bizonytalankodtak! Ezt a tényt a **Talmud** halhatatlanná tette (**Ros Hásáná 26b.**). Volt vagyona, pénze és hatalmas birtoka: „**Rabbi lovása gazdagabb volt, mint Sibur, Perzsia királya**” (**Bává Möciá 85a.**). Gazdagságát arra használta, hogy támogassa a bölcseket és a bölcsességet keresőket, és egész **Izraelben** terjesztette a **Tóraismeretet**. Összeállította a törvényeket, a **bölcsek** szavait, és azokat a vitákat, amelyek **Mose Rábénú** napjaitól az ő napjaiig keletkeztek. Mindezekon kívül ő maga a **Hagyomány** egyik közvetítője volt. Mert apjától, **III. Simontól** kapta, aki az ő apjától, **II. Gámliéltól**, ő pedig **II. Simontól**, az ő apjától, az pedig **Gámliéltól**, a **Véntől**; az **I. Simontól**, az **Hiléltől**; **Hilél Simahjától** és **Ávtáljontól**, a tanítóitól; ők **Jehudá ben Tábajtól** és **Simon ben Setáchtól**; ők **Jehosúa ben Peráchjától** és **Netáj HáÁrbájlítól**; ők a **szochói Antignosztól**; ő **Igazságos Simontól**; az **Ezrától**, mivel ő, **Igazságos Simon** a **Nagy Gyülekezet Férfiai** közül való volt; **Ezrá** a tanítójától, **Báruch ben Nérijától**; **Báruch** pedig **Jeremiás profétától**. **Jeremiás** hasonlóképpen kétségkívül az előtte járt profétáktól kapta, profétáról profétára, vissza egész a **Vénekig**, akik **Józsua ben Nuntól** kapták, az pedig **Mózes**től.

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

ב"ה

NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA ÁPRILISI és NAGYÜNNEPI IMARENDJE

ÁDÁR 2.

22.	1.	hétfő		8.00	19.00
23.	2.	kedd		7.00	19.00
24.	3.	szerda		7.00	19.00
25.	4.	csütörtök		7.00	19.00
26.	5.	péntek	♫: 19.01	7.00	19.00
27.	6.	szombat	SMINI (újhold hírdetés) SÁBÁT HÁHÓDES Vége: 20.09	8.00	19.30
28.	7.	vasárnap		8.00	19.00
29.	8.	hétfő	<i>Jajm kippur kótajn</i>	7.00	19.00
1.	9.	kedd	ÚJHOLD	7.00	19.00
2.	10.	szerda		7.00	19.00
3.	11.	csütörtök		7.00	19.00
4.	12.	péntek	♫: 19.11	7.00	19.00
5.	13.	szombat	TÁZRIÁ Vége: 20.20	8.00	19.45
6.	14.	vasárnap		8.00	19.00
7.	15.	hétfő		7.00	19.00
8.	16.	kedd		7.00	19.00
9.	17.	szerda		7.00	19.00
10.	18.	csütörtök		7.00	19.00
11.	19.	péntek	♫: 19.21	7.00	19.00
12.	20.	szombat	MECORÁ SÁBÁT HÁGÁDOL Vége: 20.31	8.00	19.45
13.	21.	vasárnap	Este: Homéc felkutatása	8.00	19.00
14.	22.	hétfő	Elsőszülöttek böjtje (I. széder) EREV PÉSZÁCH ♫: 19.25	8.00	19.00
15.	23.	kedd	PÉSZÁCH 1. (II. széder) ♫: 20.36	8.00	19.30
16.	24.	szerda	PÉSZÁCH 2. Vége: 20.37	8.00	19.00
17.	25.	csütörtök	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 1	7.00	19.30
18.	26.	péntek	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 2. ♫: 19.31	7.00	19.00
19.	27.	szombat	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 3 Vége: 20.42	8.00	20.00
20.	28.	vasárnap	PÉSZÁCH FÉLÜNNEP 4. ♫: 19.33	8.00	19.00
21.	29.	hétfő	PÉSZÁCH 7. ♫: 20.45	8.00	19.00
22.	30.	kedd	PÉSZÁCH 8. Vége: 20.47 MÁZKÍR kb.: 9,30	8.00	19.00

NISZÁN

Ismeretlen zsidók nyomában LXXII. Schwimmer Ernő

Schwimmer Ernő (Pest, 1837. november 21. – Budapest 1898. február 25.) sebészorvos, kórházi főorvos, egyetemi rendkívüli tanár, királyi tanácsos, az első magyar bőrgyógyász-specialista.

Schwimmer Dávid (1795–1864) pesti orvos és Spitzer Teréz fia. Az orvosi tanulmányok első két évfolyamát szülővárosában, a többi pedig a **Bécsi Egyetemen** végezte, ahol **1861**-ben **orvosdoktorrá** avatták. Ezután, mint a bécsi közkórház alorvosa különböző osztályokon működött, leghosszabb ideig **Sigmund** és **Ferdinand von Hebra** tanárok mellett. **Négy évi** kórházi szolgálat után **Egyiptomba** utazott, hogy behatóbban foglalkozzon a **Keleten** előforduló **endemikus bőrbajokkal**.

Félév után hazatért egyiptomi útjából és **Pesten** telepedett le; azonban semmiféle támogatásban nem részesült, emiatt kénytelen volt egy ideig általános gyakorlattal foglalkozni. Végül **Rózsay József** főorvos engedelmével a **Szent Rókus Kórház egyik osztályán** kapott állást, ahol **bőrbetegségeket** kezelte. Később saját költségén járó betegek számára rendelőintézetet nyitott. **1870–71**-ben a **bőrbántalmak** tanából **magántanári képesítést** nyert és ekkortól kizárólag szakmájának élt. **1875**-ben a **Szent Rókus Kórház hevenyfertőző osztályának** **rendelőorvosává** nevezték ki. **1878–79**-ben rendkívüli tanári címet kapott, **1891–92**-ben pedig nyilvános rendkívüli tanárrá nevezték ki. **Főorvosa** volt a **Szent István-közkórház bőrbeteg-osztályának**. Tevékenyen részt vett a magyar **fürdőügyi mozgalmakban**, mint a **lipiki fürdő tulajdonosa**.

A Magyar Dermatológusok és Urológusok Egyesületének elnöke, az **Üllői úti fővárosi közkórház bőrbeteg-osztályának főorvosa**, az **Országos Balneológiai Egyesület alelnöke**, a **Congrès international de dermatologie** és a **Budapesti Királyi Orvosegylet** üléselnöke, a **londoni Dermatologica Section** tiszteletbeli, a **párizsi Societé de dermatologie de France**, valamint a **bécsi Dermatologische Gesellschaft** és a **Deutsche Dermatologische Vereinigung** választmányi, a **Királyi Magyar Természettudományi Társulat**, valamint a **magyar orvosok és természetvizsgálók** állandó központi választmányának **rendes**, az **országos közegészségi egyesület** és a **magyar orvosi könyvkiadó társulat** alapító és választmányi tagja volt. **1897. december 12-én** a magyar dermatológiai társaság, **25 éves tanári jubileumára**, mint a **modern dermatológia megteremtőjének** tiszteletére az egyetem sebészklínikájának tantermében ünnepélyt rendezett. A **Pallas Nagy Lexikonának** is munkatársa volt.

Házastársa **Kern Ilka** volt, **Kern Jakab** kereskedő lánya, akit **1867. június 18-án Pesten** vett nőül.

Forrás: (wikipedia)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

III. rész

1944. március 30-1944. április 5 között.

1944.március 30. A Magyar Zsidók Lapja közölte Groszmann Zsigmond felhívását jöjjenek a templomba, és ne hallgassanak „a csüggedők és csüggesztők szavára. A legilletékesebb helyről hangzott el, hogy senki és semmi sem fog téged megzavarni a vallási és hitélet gyakorlásában.”

1944. március 30-án A Sztójay-kormány rendelkezett (1210/944 M.E.) a zsidók közszolgálati alkalmazásának és közmegbízatusainak teljes megszüntetéséről. Például, **Szerb Antal** e rendelkezés végrehajtása során **április végével** veszítette el **tanári állását: kényszernyugdíjazták**. Holott édesapjával együtt még **1907. december 20-án (6 éves volt akkor)** a római katolikus vallásra tért át, ebben a szellemben nevelkedett és keresztapja Prohászka Otokár volt.

1944.március 31. Eichmann fogadta a Zsidó Tanács küldöttségét a Majestic Szállóban.

1944. március 31. Rendeletet adtak ki a magyarországi zsidók számára kötelező „kanári-sárga” Dávid-csillag viseléséről **április 5-i** határidővel. A **10x10 cm** átmérőjű, sárga színű, **hatágú csillagot** a felsőruházaton a **bal oldalon** kellett viselni.

1944.március 31. A Budapesti Közlönyben megjelentek a 29-i minisztertanácson elfogadott, "a zsidókérdés megoldásával kapcsolatos" rendeletek - 1200/1944., 1210/1944., 1220/1944., 1240/1944 M. E. sz. **Endre László rádióinterjújában** biztosította a hallgatóságot, hogy a **március 29-én** elfogadott rendeletek csak a kezdetét jelentették a zsidókérdés teljes megoldásához vezető intézkedéseknek **Magyarországon**. "Vitéz Endre László megcáfolta azt a beállítást, mintha a magyarországi zsidókérdés a világpolitikai helyzet eredményeképpen vetődött volna újra fel. Utalt arra, hogy a zsidókérdés rendezését a magyar fajvédő társadalom egyetemessége közel 25 éve sürgeti. A magyar antiszemitizmus nem politikai divat, nem időszerű politikai irányzatok és eszmék másolása vagy utánzása."

1944. március 31. Edmund Veesenmayer táviratában elragadtatással írt a magyar kormány gyorsaságáról, amellyel nekilátott a zsidókérdés megoldásának.

1944.április 1. A német csapatok élelmezési létszáma **Magyarországon 70 000**, május 1-én **57 300** főt tett ki. A **nyolc megszálló hadosztályból négy néhány héten belül távozott**, az első már másnap. **Magyarország** területén valójában csak minimális **német katonaság tartózkodott**. A számok mögött azonban döntő többségében komoly harcra nem alkalmazható, nehézfegyverzettel nem rendelkező csapatokat kell elképzelnünk (*Ungváry Krisztián*).

1944.április 1. A munkácsi polgármester az élelmiszerkereskedések kivételével **bezáratta a város összes zsidó üzletét**.

1944.április 1. A németek **Beregszászban** is elrendelték zsidó tanács felállítását. Tagjai **Weiss Dávid hitközségi elnök, Reismann Péter, Hirsch Salamon ortodox és Steinmetz N. Aser haszid rabbi** voltak. A **gettót** körülbelül **10.000** helyi és környékbeli zsidó számára április közepén állították fel a volt **Kont és Vári-téglagyárban** és **Weisz-féle tanyák gazdasági épületeiben**.

1944. április 2. Hatályba lépett **1310/194. ME.** sz. rendelet, amely kifejezetten **megtiltotta és szankcionálta a külföldi rádióadások hallgatását**, beleértve a zenei műsorokat is.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

III. rész

A tilalom a német birodalmi, illetve a németek által megszállt területeken működő és német vezetés alatt álló rádióállomásokra nem vonatkozott.

Vitéz Lukács Bélának, a Magyar Élet Pártja országos elnökének felhívása, részlet: „...1918 és 1919 sötét háttéréből újra előbujt a zsidóság és a vele szövetséges szabadkőművesség, szociáldemokrácia és a tetszetős jelszavakba burkolt liberalizmus cselszövői, hogy megtörjék a fennálló társadalmi rendet, széttépjék a sorsközösségen alapuló német-magyar fegyvertársi kapcsolatokat. (Pesti Hírlap, 1944. április 2., az MTI alapján). A Pesti Hírlap – a zsidók megkülönböztető jelzéséről való pár soros leírás mellett – a Sajtókamarában lévő zsidónak számító személyek számáról írt. Többek között elégedetten állapította meg, hogy a 812 hivatásos újságíró tag közül a második zsidótörvény értelmében csak 29 volt zsidónak tekinthető és 11 volt a „kivételezett zsidók” száma, ami 3,43%-ot jelentett a törvényben megszabott maximális 6% helyett. (Pesti Hírlap, 1944. április 2.)

1944. április 2. A Hungária körúton Gamma FC-Ferencváros Sárosi góljával 0-1.

1944. április 3. Edmund Veessenmayer fogadta Szálasi Ferencet. A találkozó tárgya: a pártvezér kérése, hogy Veessenmayer járjon közben Horthynál egy kihallgatás érdekében. Szálasi megpróbálta meggyőzni a németet, hogy ő és mozgalma Hitler egyedüli igaz barátai.

Magyarországot a szó szoros értelmében is elérte a második világháború. Megkezdődött Magyarország angol-amerikai rendszeres légbombázása. Az első támadás Budapest déli részét (Csepel, Pestszenterzsébet, a Józsefvárosi vasúti pályaudvar) érte. Az egymás közötti megállapodás értelmében az amerikaiak nappal, a britek pedig éjjel támadtak... A támadás két fő célpontja Budapesten a ferencvárosi rendező pályaudvar, Tökölön pedig a Dunai Repülőgépgyár volt. A bombázásnak 1073 halálos áldozata és 526 sebesültje volt a fővárosban. A minisztertanács a rögtönbíráskodás kiterjesztéséről döntött.

1944. április 4. A megalakult Zsidó Tanács átadta szervezeti alapokmányának tervezetét jóváhagyásra Adolf Eichmann-nak.

1944. április 4. 6136/1944. VII. res. belügyminiszteri rendelet április 8-i határidővel rendelte el a zsidók összeírását és április 5.-én a csendőrség Nyomozati Értesítőjében került "kihirdetésre". A polgármestereket és a községi elöljáróságokat arra utasította, hogy a helybéli zsidó "szervezetekkel" állítsanak össze "az összes zsidó személyekről és családtagjaikról" négy példányban egy névjegyzéket, amelynek tartalmaznia kell az összeírt személyek lakhelyét és anyjának a nevét. Az éjszaka alatt Nagybányán mintegy 50 vezető zsidó személyt tartóztattak le, akiket először a városban lévő „letartóztatottak táborába” vitték, majd Kistarcsára, onnan pedig Auschwitz-Birkenaubába kerültek.

1944. április 5. A kormány légoltalmi kormánybiztosság felállításáról döntött, elrendelte Budapest (légoltalmi) kiürítését, valamint hadműveleti területté nyilvánította Erdélyt és Kárpátalját. Életbe lépett a zsidók csillagviselésére vonatkozó rendelet Magyarországon.

1944. április 5. Siegfried (Vítězslav) Lederer (1904-1972) megszökött Auschwitzból Viktor Pesek csernovici román-német SS káplár segítségével. Menedéket talált Csehországban és elküldte figyelmeztetését Auschwitzról a theresienstadti Zsidó Tanácsnak.

Folytatjuk...

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

II. rész

A bizonyítékok alapján küldi börtönbe, vagy akár halálbüntetést szab ki rá. De még ha elsöprők is a bizonyítékok, a bíró nincs olyan tudás birtokában, mint a tanúk. Azok látták az eseményt. Ő nem.

Gömbölyű-e a Föld? Nézd meg a bizonyítékokat. **Van „jetlaged”, amikor a világ egyik pontjáról a másikra repülsz? Hívtad már egy másik időzónában élő barátodat? Láttál már hajót a horizont alá merülni? Láttad már a Föld árnyékát holdfogyatkozáskor?** A bizonyítékok alapján a legtöbb ember arra a következtetésre jut, hogy a **Föld** gömbölyű.

Vajon a szüleid tényleg a szüleid? Nézd meg a bizonyítékokat. **Hasonlítsz rájuk? Megkérdezted őket? Mit mondanak a nagyszüleid?** Ha úgy gondolsz, hogy ők a szüleid, akkor valószínűleg a bizonyítékok alapján is így van. **Előfordulhat, hogy tévedsz?** Természetesen. A bizonyítékok nem holtbiztosak. De hacsak nem tudod rávenni a szüleid, hogy beismerjék, nem mondtak igazat, vagy nem mész ki az űrbe, és nem látod a lapos **Földet**, a bizonyítékok elég erősek ahhoz, hogy alátámasszák a meggyőződésedet.

A bizonyosság nem 100 %-os. De a legtöbb esetben a bizonyítékok alapján a bizonyosság erős meggyőződésekhez vezethet.

Tudás

A negyedik kategória a tudás. A tudás olyan intuitív észlelés, amely bizonyítékok sokaságán alapul. Valamit azért tudunk, mert a bizonyítékok elsöprő erejűek.

Jártál már Kínában? Ha nem, akkor honnan tudod, hogy Kína létezik? (Ha igennel válaszoltál, akkor csak tegyél úgy, mintha még nem jártál volna ott.) Gondolj a bizonyítékokra! **Kína** rajta van a térképen. Benne van a hírekben. Ismersz olyan embereket, akik ott jártak. Ettől már **kínai** ételt. Vannak olyan termékek, amelyek ott készültek. Láttál már **kínai** embereket.

De az is lehet, hogy becsaptak. Ez egy globális összeesküvés. Minden térképész, riporter, gyártó, „**kínai ember**” és turista benne van. **Kína** egy óriási kitaláció. Nem létezik. Ez észszerűnek hangzik? Szerintem nem. **Kína** létezik. A bizonyítékok elsöprő erejűek. Képtelenség azt állítani, hogy nem létezik. **Kína** létezését tényként tudod, és sohasem kell odautaznod azért, hogy bebizonyítsd. A bizonyítékok mennyisége hatalmas. Butaság azt gondolni, hogy az egész világ hazudik. **Mi a helyzet a Tórával? Isten írta? Mi az alapja ennek a meggyőződésnek?** A szocializáció, a hit, a bizonyosság vagy a tudás? A legtöbb ember azt mondáná, hogy a **hit**.

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

II. rész

De a **judaizmust** hitalapú vallásnak nevezni társadalmi beidegződés eredménye. **Nyugaton a kereszténység** az uralkodó vallás. Ez uralja a **nyugati** gondolkodást, **kultúrát, filozófiát** és **irodalmat**. Amikor egy **nyugati** ember vallásra gondol, akkor a **kereszténységre** gondol. A **kereszténység** pedig hitalapú.

A **judaizmus** azonban egy másik vallás. És a **judaizmus** bizonyítékokat követel. **A zsidókat a könyv népének nevezik**. A zsidók nagyra értékelik az oktatást. Szeretnek gondolkodni, érvelni, vitatkozni, és persze szeretik, ha a végén igazuk van. A tudás a zsidó kultúra meghatározó eleme. „**Tudd, hogy ki előtt állsz!**” – ez a mondat sok zsinagógában megtalálható. Általában központi helyen és nagy betűkkel írva. Nem úgy szól, hogy „**higgy**”, „**remélj**” vagy „**bízz**”. Az áll rajta: „**Tudd**”. Ez jelentős dolog. A **Tóra** is megköveteli a tudást.

Nézd meg a következő idézetet Mózes 5. könyvéből:

„**Tudd meg ma, és vedd a szívedre, hogy az Örökkévaló az egyetlen Isten – a mennyekben fent és a földön lent – nincs más.**”

A **hit** és a **szocializáció** nem elég. Ha meg akarsz győződni arról, hogy **Isten** írta a **Tórát**, bizonyítékra van szükséged. **Az ehhez vezető királyi út pedig a tudás.**

Mi a helyzet a bizonyossággal? Rabbi Mose Chájim Luzzatto egy **18. századi** híres **rabbi, filozófus** és **zsidó** gondolkodó volt. **Olaszországban** született, élete nagy részét **Amszterdamban** töltötte. **Negyvenéves** korában halt meg **Izraelben**. Termékeny író volt, könyvei nagy hatásúak. Egyik legfontosabb könyve **Az Isten útja**. Ebben **Luzzatto rabbi** a **judaizmust** egy rendszerként mutatja be. Beszél **Istenről**, a **Tóráról**, a **parancsolatokról**, a **prófeciáról** és sok minden másról. Nézd meg, hogy mi az első dolog, amelyet szerinte minden zsidónak meg kell tennie: „**Minden zsidónak hinnie és tudnia kell.**”

Mindkettőre szükséged van, bizonyosságon alapuló hitre és tudásra is. A cél a tudás. A bizonyosság az első lépés. **Ne a vakhitre hagyatkozz!** Gyűjts bizonyítékokat, és tanulmányozd őket. Döntsd el, hogy van-e értelmük. És ha igen, akkor a bizonyítékok alapján higgy. Így hozod meg a legtöbb döntésedet. **Hogyan veszel házat? Véletlenszerűen választasz egy várost, és kiválasztod az első házat, amelyre rábuksz? Nem.** Összegyűjtöd a bizonyítékokat, és annak alapján döntesz. Utánanézel a városnak és a munkaerőpiacnak. Megnézed a környéket, megvizsgálod az adózást, és megnézed az iskolákat.

Folytatjuk...

Emlékezzünk egy nagyszerű emberre: Weisz Ferenc főkantor

Kereskedőnek tanult, majd áruházi eladó lett. Csodálatos hangja volt, amit korábban csupán arra használt, hogy a raktárban magának énekelgesse. 2007-től nyolc éven át volt a Páva utcai zsinagóga főkantora.

– **Hogyan lesz valakiből kántor, hiszen gondolom gyermekkorában nem annak készült?**

– Kereskedőnek tanultam. Akkoriban még olyan világ volt, hogy elment valaki az általános iskolába és kvázi felmérte, melyik gyerek mire alkalmas. Az én esetemben ez az ember **dr. Ritoók Pálné** volt, aki **1962**-ben eljött a **Hernád utca 46.** alatti általános iskolába és azt mondta, belőled **kereskedő** lesz, pontosabban **textil, ruha és cipőeladó.**

– **Megfogadta a tanácsot?**

– Meg bizony, a **Vas** utcában tanultam, aztán **1966**-ban cipőboltban lettem eladó és bevallom nagyon szerettem. Ide-oda mentem, nem unatkoztam, intéztem az ügyeket. A cipőbolt után az **Otthon Áruház** következett: textil, ruha, és padlószőnyeg szakértő lettem. Nézzen rám, ez a „**kisember**” napi közel negyven tonnát mozgattam meg. Aztán még jött néhány áruház az életemben.

– **Vallásos családból érkezett?**

– Azt azért nem mondanám, a **Bethlen téri zsinagógába** jártunk. Édesanyám **berettyóújfalui**, édesapám **miskolci** családból származott. **Apámat 1946. augusztus 18-án** engedték szabadon **orosz hadifogságból.** Korábban a **mauthauseni koncentrációs tábor foglya** volt. Azért került **orosz hadifogságba**, mert az **orosok** nem akartak kockáztatni, úgy gondolkodtak, hátha a rabok között is rejtőznek náciak, így aztán inkább mindenkit elvittek. Az **orosz** tiszt szó szerint azt mondta apámnak: kicsit kell fát vágni. **Apám** hazatérése után egy véletlen folytán elkeveredett az **Elemér utca 35-be (ma Marek József utca)**, ahol meglát egy csodaszép, fekete szemű lányt, nyakában **dávid csillaggal.** Apám azonnal beleszeretett és néhány héttel később, **szeptember 22-én** tartották az **esküvőjüket a Bethlen téri zsinagógában.**

– **Gondolom annak rendje-módja szerint elvitték katonának.**

– Pontosan, majd **1972**-ben **leszereltem.** A **rabbiképző zsinagógában**, ahol **Scheiber Sándor** a **péntek esti istentiszteleteket** tartotta működött az **Országos Rabbiképző Intézet Ádám kórusa, Ádám Emil** karnagy vezényletével, ahová bekerültem. **Karnagy úr tíz éven át, 1973-tól 1983-ig** tanított kántornak, de csupán nem hivatalosan.

– **Mégis hogyan került aztán a rabbiképzőbe?**

– Az egyik áruházi osztályvezetőm hitsorsos volt és meghallotta, amikor a raktárban félhangosan énekeltem. Annyit mondott, olyan csodálatos orgánusom van, hogy meg kellene próbálnom a **rabbiképzőt.** Mindez **1987**-ben történt, ekkor **39** éves voltam. Azt szoktam mondani, hogy ezzel a lépéssel elhagytam a földi életet, mert ez egy teljesen más világ. **1990**-ben végeztem a főiskolán, ahol óriások tanítottak, például **Schweitzer József, Scheiber Sándor, Schöner Alfréd, Raj Tamás** vagy **Berger István**, akit mindenki csak **Csulónak** hívott. Ő volt akkoriban **Pécs főrabbija.** De tanított **Deutsch Róbert** és **Schmidek József** és **Kardos Péter** is.

Emlékezzünk egy nagyszerű emberre: Weisz Ferenc főkantor

- Ebből a fantasztikus névsorból kitől kapta a legtöbbet?
- Egyértelmű a válaszom: **Raj Tamástól**.
- **Miért éppen Raj Tamást emelte ki?**
- Mert mellette tanultam meg mindent, amit egy vallásfelügyelőnek tudnia kell. Például azt, hogyan kell kóser bort, sajtot készíteni. Tíz éven, **1995-től 2005-ig** voltam ugyanis a **Lauder iskola** vallásfelügyelője és liturgiát tanítottam a gyerekeknek. De ő volt az is, aki **kántornak** hívott a **Nagyfuvaros utcai zsinagógába 1995-ben**, ahol ő volt a **rabbi**. Reggel mentem imádkozni, aztán irány a konyha, onnét pedig az autóval a **Lauderbe**. Eszembe jut egy történet **Raj Tamással** kapcsolatban. A rádióba hívták, mert előadásokat tartott a zsidó vallásról. Ő, mint **rabbi** ment, én vele tartottam, mint **kantor** és a **tanítványaimból** állt a **kórus**. Fantasztikus pillanat volt.
- **Mi a dolga egy iskolában a vallásfelügyelőnek?**
- Reggel elmegy a konyhára, ahonnan az iskolába szállítják az ételeket és ellenőrzi, hogy minden rendben van. Aztán kíséri az autót, amivel az ételt szállítják. Azután már az iskolában beáll a pult mögé és segít kiosztani az ételt a gyerekeknek. Nincs is annál nagyszerűbb élmény, mint amikor jönnek a gyerekek és felteszik a kérdést: **Feri bácsi, kaphatok még?**
- **Ha már szóba kerültek a fiatalok. Sok helyen hallani, hogy mai fiatalok esetében már nem annyira fontos a vallás. Ön hogyan látja ezt ma?**
- Őszintén mondom, nem tudnék biztosan válaszolni a kérdésre, hiszen már tizenhat éve nem élek fiatalok között. Egyet azonban tudok: az akkori gyerekek közül sokan **Izraelben** vannak, és rendszeresen kapom az üzeneteiket, nagyon köszönik, hogy tanítottam őket. Vannak olyan gyerekek, akik tőlünk tanulták meg akkor a zsidóságot és ma is ebből élnek. Különleges osztályok jöttek össze a **Lauderben** akkoriban. Sok ma már ismert ember járt oda akkoriban, például **Balla Zsolt** is, aki a **Budeswehr első táborigabija**.
- **Mi a kántor a feladata a zsinagógában?**
- Ő a közösség küldötte. Amikor kántor vagyok, a fal felé fordulok és közlöm a közösség óhaját a fentebbvalóval. Lényegében közvetítőként működik. Ehhez kell némi orgánium, de nem ez a legfontosabb, hanem annak tudása, mit óhajt a közösség. Ez egy csodálatos hivatás. Hozzá kell tennem, hogy **2007-től nyolc éven át a Páva utcai zsinagóga főkántora** voltam. Ott egy **csodálatos rabbi**val, **Tótha Péter Joellel** dolgoztam együtt.
- **Mitől lesz valaki jó rabbi?**
- A jó rabbi közvetíteni tudja a közösség nyelvén a **Tóraban** rejlő üzeneteket. Aki nem tud héberül, nehezen tudja követni a **Tórát**, a **héber abc 22 betűs**, minden betűnek van egy **számértéke** is. A **Tóraban**, ha eljutunk a világ teremtésének **hatodik napjig** utána minden **hetedik betű** kiadja az **Izrael** szót. Ami még érdekesebb a **Tóra** első betűje a **B**, az utolsó szava **Izrael**, az utolsó betűje pedig a **lamed**. Ha **b-t** és a **lamedet** összeolvassuk a **szív** szót kapjuk. A **Tóra** egy csodálatos világ.

Forrás: (zsima)

Heti Jahrzeit: Abraham Gershon of Kitov rabbi

Abraham Gershon of Kitov, más néven **Gershon of Brody rabbi**, valószínűleg a lengyelországi Kutyban (Kitov) vagy annak közelében született 1701 körül, és Jeruzsálemben halt meg 1761-ben. Leginkább a **Baal Sém Tov** sógoraként ismert.

Egy híres rabbinikus család sarja, **Abraham Gershon Shabsai Cohen** ("a ShACH") (1625-1663) leszármazottja (valószínűleg unokája). Mind **Abraham Gershon**, mind apja, a **brody-i Efraim** a négy **brody-i beit din** (zsidó bíróság) egyikében szolgált. Itt találkozott ő és apja **Izrael rabbival**, a "**Baal Sém Tov**"-val. A **Shivchei haBesht** című **korai chászid** mű szerint apja halálos ágyán adta áldását a **Baal Sém Tov**nak a húga, **Chana házasságára**. De miután **Efraim meghalt**, **Ábrahám Gershon** nem tudott erről a **titkos eljegyzésről**, amíg a **Báál Sém Tov** fel nem fedte az **eljegyzési szerződést**.

Abraham Gershon befolyásos pozícióba emelkedett a **brody-i zsidó közösségen** belül. Egy ideig a **zsinagóga kántoraként** szolgált. A **Shivchei haBesht** úgy ábrázolja **Abraham Gershont**, mint a **Baal Sém Tov ellenlábasát**. Általában a felsőbb osztály tanult és fennkölt emberének ábrázolják, aki sógorát alantasnak és megbízhatatlannak tartja. Valószínűleg **Ábrahám Gershon** a **felelős** azért, hogy a **Baal Sém Tovot elüldözte Brody környékéről**, ahol végül **Medzsibiszben** telepedett le. Később, amikor a **Baal Sém Tov** jámborságára és tudományosságára fény derült, **Abraham Gershon** megnyerte magának, és a **Baal Sém Tov** egyik **lelkes csodálója** lett.

1745-ben **Abraham Gershon** a város egyik **leggazdagabb emberének menyével** **kapcsolatos promiszkuitási ügyben hozott ítéletet**. Ennek az embernek erős kapcsolatai voltak a **kormánytiszttviselőkkel**. Miután a meny ellen döntött, **Abraham Gershon** kénytelen volt elmenekülni **Brodyból**, hogy **elkerülje a nyilvános büntetést**. A **Baal Sém Tovnál** keresett menedéket **Medzsibiszben**. Az új **haszid** gondolatokhoz és a hagyományos **luriánus liturgiához** egyaránt kötődő **Baal Sém Tov sógorát** bízta meg **egyetlen fiának, Tzvinek** a nevelésével.

1747-ben **Abraham Gershon** **Jeruzsálembé** utazott, egyike volt az első **haszidoknak**, akik jelenlétet teremtettek a **Szentföldön**. Ott felkarolta a **Rászt**, azokkal együtt, akik a kabbala tanítványai voltak. **Hat évig élt Hebronban**. 1753-ban **Jeruzsálembé** költözött, és tovább kapcsolódott a (**kabbalista**) **jesivát Beit Elhez**. 1761-ben **halt meg**, és az **Olajfák hegyén temették el**. Az 1967-es **hatnapos háború** után **síriját újra felfedezték** **második felesége, Bluma sírjával együtt**.

Forrás: (tzadikim)

RECEPT-TÁR

Pesztóval töltött padlizsán cannelloniban sültve

Egy gluténmentes vega cannelloni, ami annyira fullos, hogy többször is tuti az asztalra fog kerülni ez az olaszos ihletésű fogás. Pesztós, sajtos, paradicsomos... kell ennél több? Nem!

Hozzávalók: 20x28 cm-es tepsí

- 2 db padlizsán (500 g/db)
- só, bors
- 3 db paradicsom (140g/db)
- 30 ml kókuszolaj
- 1 csokor friss bazsalikom
- 5 gerezd fokhagyma
- 700 ml paradicsom szósz
- 1 ek oregánó
- 3 ek balzsamecet
- 200 g ricotta
- 400 g bolti pesztó
- 300 g light mozzarella

Elkészítés:

A pesztóval töltött padlizsán cannelloni elkészítéséhez először a padlizsánokat mandolinnal 3 mm-es vastagságú lapokra szeleteljük, majd egy nagy tálba dobjuk őket, besózzuk, alaposan átforgatjuk és félre rakjuk, hogy kiengedje a levét és könnyebben lehessen őket feltekerni.

A paradicsom szószhoz a paradicsomokat 1,5 cm-es kockára vágjuk, majd kókuszolajat hevítünk egy lábasban, hozzáadjuk a paradicsomokat, a durvára vágott bazsalikomot és a zúzott fokhagymákat, majd kb. 5-6 percig főzzük. Ezután mehet hozzá a paradicsomszósz, majd az oregánó és a balzsamecet, ezután sózzuk és borsozzuk. Főzzük még kb 8 percig majd félre húzzuk.

A pesztót kikeverjük a ricottával, sózzuk és borsozzuk, majd jöhet a töltés. Egy tepsibe öntjük a paradicsomszószot, a padlizsán szeleteket megkenjük a töltelékkel, szorosan feltekerjük és félbe vágjuk őket, hogy két padlizsán cannellonit kapjunk belőlük, ezeket pedig a tepsibe állítjuk, és ezt addig ismételjük, amíg meg nem telik a tepsí. Reszelünk rá mozzarellát és 40 percre a 180 fokra melegített sütőbe dobjuk.

Forrás: (streetkitchen)

MACESZVÁSÁR 2024

MEGÉRKEZETT AZ IDEI MACESZ

ÁRAK: 1 KG-OS MACESZ 2.900 Ft

0,5 KG-OS MACESZ DARA 1.500 Ft

**MEGVÁSÁROLHATÓ HÉTFŐ-SZERDA-
PÉNTEK 9-12 ÓRA KÖZÖTT**

TEL: 334-27-31

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

SZÉDER ESTI MENÜ VÁLASZTÉK ÉS ÁRAK (Laky konyha)

Minden Széder Menün tartalmazza majd a Széder Tál összetevőit.

Tehát Széder tálra csak abban az esetben kell rendelést leadni, ha pluszban szeretnének kérni.

- 1. Csirkés menü:** 8.000Ft (széder tál, macesz gombóc-leves, sült egész csirkecomb, törtburgonya, céklasaláta, töltött macesz sütemény választható ízben)
- 2. Pulykás menü:** 7.000Ft (széder tál, macesz gombóc-leves, 2 szelet sült pulykamell, törtburgonya, céklasaláta, töltött macesz sütemény választható ízben)
- 3. Libás menü:** 10.000Ft (széder tál, macesz gombóc-leves, sült egész libacomb, törtburgonya, párolt lilakáposzta, töltött macesz sütemény választható ízben)
- 4. Marhás menü:** 12.000Ft (széder tál, macesz gombóc-leves, marhapörkölt, macesztarhonya, céklasaláta, töltött macesz sütemény választható ízben)
- 5. Lazacos menü:** 10.000Ft (széder tál, maceszgaluskás zöldségleves, gyömbéres lazacsteak, törtburgonyával, töltött macesz sütemény választható ízben)
- 6. Vegetáriánus menü:** 6.000Ft (széder tál, maceszgaluskás zöldségleves, zöldségfelfűjt, törtburgonyával, töltött macesz sütemény választható ízben)

MEGRENDELÉS ESETÉN

Kérjük, aki rendelést szeretne leadni jelezze Bánki Marinak vagy Andrassy Bélának legkésőbb 2024.04.12.-ig

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

A PÖEN 1. RÉSZÉ		A KÓRHÁZ JELE KÜSZÓ- NÖVÉNY	TETŐ- SZERKE- ZETET KÉSZÍT	A NÁTRIUM VEGYJELE	EGY HARMADA!	MIND ESZE- SEBBÉ VÁLÓ	A TÁVOL- BAN LÉVŐ																		
A VÍZBE MERÍT																									
KEDVES MACSKA						KICSÍ- NYÍTÓ KÉPZŐ																			
ÉLES LEVELO NÖVÉNY					A JUH HIMJE																				
BIZONY- TALANUL ÁLL						AZONOS BETŰK																			
NORVÉG AUTÓK JELZÉSE		KÖNYVET NÉZEGET KÖNNYŰ LÁBBELI																							
MOST, A KÖZEPÉNI			CSÓNAK ÉLEME- DETT KORU																						
AKROBA- TAMUJ- TATVÁNY							A PÖEN 2. RÉSZÉ																		S
HŰSÍTŐ ÉDESSÉG						SZOMJ- OLTÓ																			
GALLÉ- ROS FE- HÉRNEMŐ					MÁSOD- HEGEDŰS																				
JÓTÉ- KONY- KODIK			CSOKOLÁ- DÉSZINŐ		SZESZES ITAL																				
AJTÓT NYITÓ						FEGYE- LEM																			
NÁLA LEN- TEBBRŐL						SZERZE- TES FŐPAP																			
RÓMAI 50-ES		VAN ILYEN TÁNC IS					NEWTON, RÓVIDEN		AHOVÁ																
BÚTOR KISEBB RÉSZE, NÉPIESEN		ESZMÉNY					BÁLVÁ- NYOZ		BORSOS ÁRÚ																
BÚTOR KISEBB RÉSZE, NÉPIESEN					CETFAJTA																				
ELŐVÉD TAGJAI			IDEGEN- KEDÉS		VALAMI NYOMÁN																				
LUSTA, HENYE			SZERDA, RÓVIDEN			KUTYA- FAJTA																			
DIDERGÉS						PÁROSAN CSENI																			
k							KALAP- PEREM																		
k							BÉR ELEMELI																		
k									PÉNZT KÜLDŐ										k						

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Ápr. 05. – 2024. Ápr. 12.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
05. péntek	7:00	19:00
06. szombat	8:00	19:30
07. vasárnap	8:00	19:00
08. hétfő	7:00	19:00
09. kedd	7:00	19:00
10. szerda	7:00	19:00
11. csütörtök	7:00	19:00
12. péntek	7:00	19:00

Chálá - szombati és ünnepi kalács

A Szentélyben a kohanitáknak juttatott 24 féle adomány egyike. A zsidó nő egyik micvája, mind a mai napig, chálát levenni a tésztából.

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
05. péntek	19:01	06. szombat	20:08
12. péntek	19:11	13. szombat	20:20

POÉN SAROK

- Aztán vitte-e valamire a fiad Pesten?
- Meghiszem azt, nagyon értékes ember lett belőle!
- Hogyhogy?
- A pesti rendőrség egymilliót kínál érte annak, aki a nyomára vezeti őket.

Weisz Ferenc főkantor temetése pénteken 13 órakor lesz a Kozma utcai Izraelita temetőben. Feri sok éven keresztül látta el zsinagógánkban a kántori feladatokat, Raj Tamás főrabbi hívására érkezett hozzánk.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt április 10.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla